

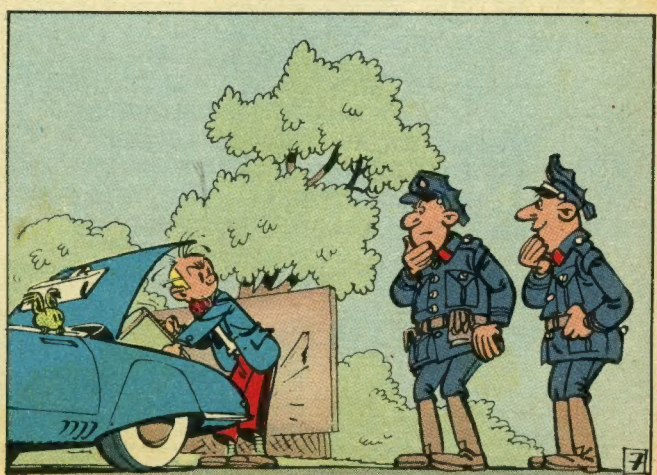
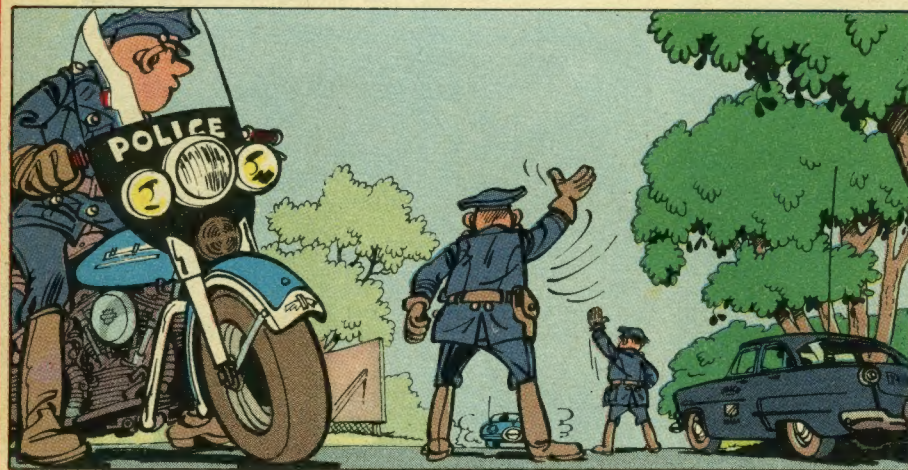
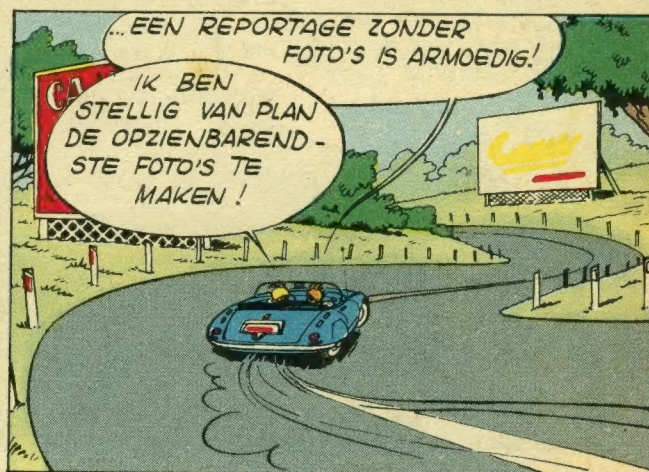
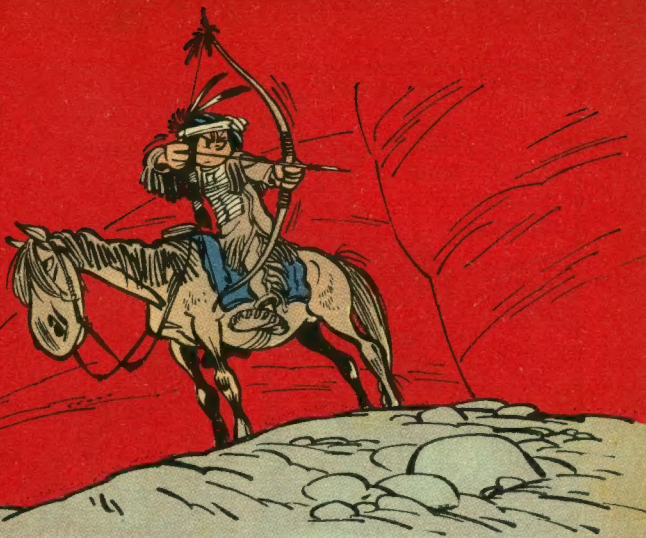
ROBBEDOES

EEN VRESELIJKE VERRASSING VOOR

JERRY SPRING

IN DE
INDIANENPAS!...

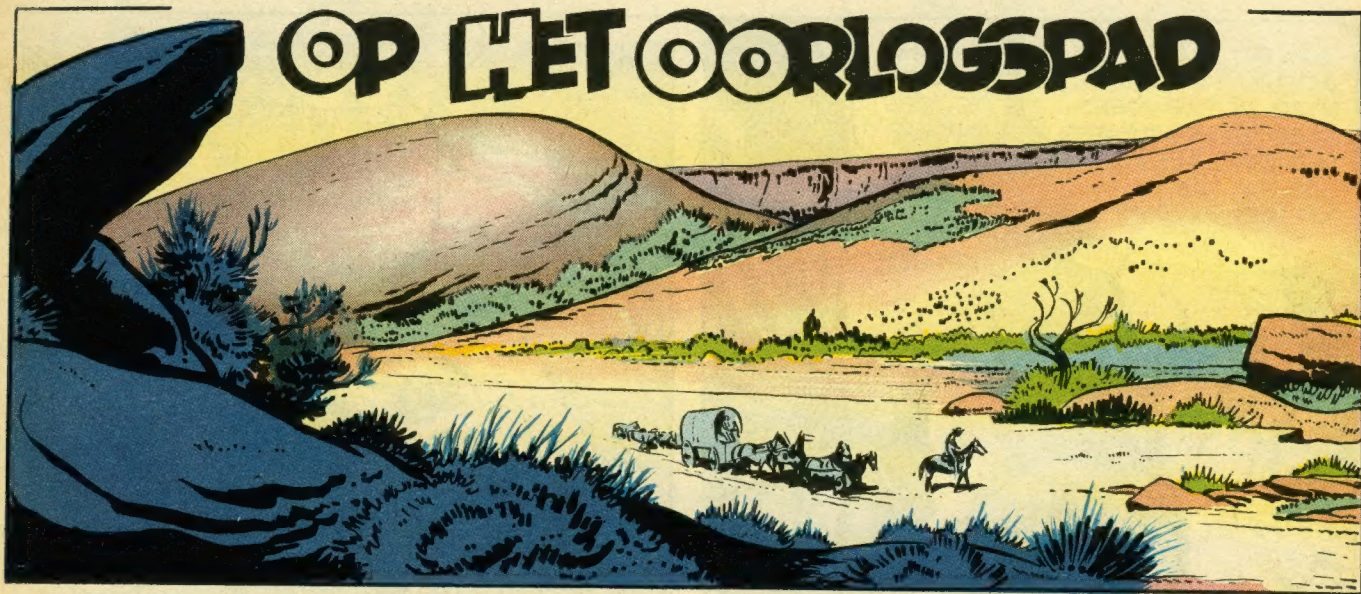
Weekblad. - 17e Jaargang. - Nr. 820. - 15 December 1955. - 28 blz.

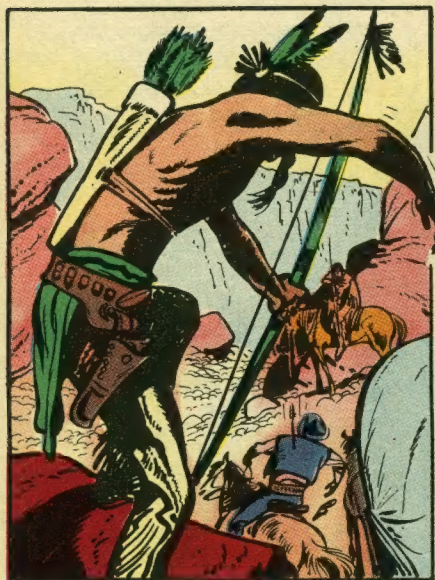

JERRY SPRING GILLAIN

OP HET OORLOGSPAD

JERRY SPRING

Snuffeltje vertelt over...

Doofstommen

Er zullen zeker rakkers zijn, die wel eens van die grote autobussen hebben gezien met sportief geklede jonge mensen erin. Op de zijkanten hingen grote plakkaats, met een of andere vermelding in de zin van « Internationale voetbalwedstrijden voor Doofstommen »... Je zag ze misschien vreemd gebaren en als je er heel dicht bij bent geweest, zal je zeker onder de indruk zijn geweest. Onder de indruk van de stilte... Die jonge voetballers konden niet spreken. Wat ze elkaar te vertellen hadden, deden ze met de handen en met mimiek of ze lazen van elkaars lippen.

Wat is er nu eigenlijk gebeurd, als iemand doofstom is? Heeft hij dan geen stemorgaan? Geen stembanden of tong?

KWIKSTAARTJE uit Antwerpen, die graag iets over Helen Keller wilde weten, zal zich dat ook wel eens hebben afgevraagd. Ja, rakkeresje, over Helen Keller zullen we een andere keer spreken. Het leven van die blinde en tegelijk doofstomme vrouw is wel zo boeiend en ontroerend, dat we daar nog eens een heel apart Snuffeltje aan zullen wijden.

JULLIE weten allemaal, wat « doof » is. Zo gauw iemand geen geluid meer uit zijn omgeving kan opvangen, zeggen we, dat hij « doof » is. Dat gebeurt dikwijls bij oude mensen. Maar ouderdom hoeft er niet altijd de reden van te zijn. Je kan doof worden door een ongeluk. Of ook wel door met een scherp en puntig voorwerp in je oor te peuteren, zoals sommige domme jongens soms doen.

Maar heb je nooit opgemerkt, dat een jongen van 15 jaar niet stom wordt, wanneer hij bijvoorbeeld door een ongeluk doof is geworden? Hij blijft gewoon doorspreken.

Er zijn nu ook kinderen, die doof geboren worden, of doof worden, nog voor zij kunnen spreken. Kijk, die kinderen zijn nu doofstom. Want doordat zij doof zijn, kunnen zij de diverse klanken niet horen, dus niet nadoen, en dus nooit leren spreken... tenzij op een heel bijzondere manier.

Heel vroeger werden de doofstommen beschouwd als mensen, die behekst waren of door de duivel bezeten. Probeer je eens in te denken, wat verschrikkelijk dat voor die mensen moet geweest zijn. Die stille wereld om je heen, niets ervan begrijpen, wat de anderen zeggen, en

maar alleen vijandige ogen ontmoeten. Bij een of ander onheil werden zij als de schuldigen aangewezen. En menige doofstomme heeft het met een verschrikkelijke dood moeten bekopen. Langzamerhand begrepen de mensen toch, dat hun stomheid aan het feit lag, dat zij doof waren en dus als klein kindje nooit klanken hebben kunnen nabootsen.

TOT aan de XVIde eeuw wist men geen weg met de doofstommen. Naar het schijnt was de Italiaan Vardan (1501-1576) de eerste, die op de mogelijkheid wees de doofstommen te onderrichten. Iets werkelijks bracht hij echter niet tot stand. In het midden van de XVIIde eeuw schreef een Spanjaard, een zekere Bonet, een boek over de kunst om doofstommen te leren spreken. In diezelfde eeuw leefde er ook een Zwitsers dokter. Hij heette J. C. Amman en heeft een hele tijd in Amsterdam gewoond. Hij was de eerste, die ook al op het belang wees van liplezen. Toch bleef hij en ook de Engelse Dr. John Wallis nog de nadruk leggen op het schrift en de gebarentaal.

Een eigenaardigheid van de leraars uit die tijd was, dat zij hun methodes zoveel mogelijk geheim wilden houden. Ze gaven dan ook maar lessen aan heel kleine groepen leerlingen. Een zekere Pereire liet zijn leerlingen zelfs zweren, dat zij nooit zijn werkwijze zouden verraden.

Wat is hiervan het gevolg? Wel, dat de meeste doofstommen ook doofstom bleven, omdat zij niet tot de uitverkorenen mochten behoren. Tevergeefs trachtten de geleerden te achterhalen, wat die leraren bezielde om zo bekrompen en enggeestig te zijn.

IN 1760 werd door de Franse geestelijke Charles Michel de l'Epée de eerste inrichting voor doofstommen-onderricht geopend. Hij deed het volkomen belangeloos, want hij offerde zijn eigen vermogen op om zijn leerlingen te kunnen onderhouden. Hij brandde van verlangen zijn methode overal verspreid te zien.

Deze man heeft ontzaglijk veel voor de doofstommen gedaan. Door zijn voorbeeld aangespoord deden vele anderen hetzelfde. Langzamerhand werden in alle beschaaft landen scholen voor doofstommen opgericht. Nu bestaan er in Europa ongeveer 425 inrichtingen.

Nu komen we echter op die autobus terug, waarmee we dit Snuffeltje zijn begonnen. We spraken daar over gebarentaal en mimiek. Ik denk, dat dit het voornaamste uitdrukkingsmiddel is voor de doofstommen.

Vroeger was dit inderdaad ook waar. Maar al enkele tientallen jaren zijn ze daar van afgestapt en zijn hun voornaamste communicatiemiddelen het liplezen en... de spraak! Het liplezen vervangt dus het gehoor. Misschien heb je wel eens een doofstomme horen spreken. Natuurlijk is dat anders dan wanneer wij spreken. Het is om zo te zeggen toonloos.

Je begrijpt wel, dat het onderwijs aan doofstommen ontzaglijke moeilijkheden meebrengt. En ook, dat van de leraren oneindig veel geduld wordt gevraagd.

Dit is misschien wel het juiste ogenblik voor Robbedoes om allen, die zich zo aan de doofstommen wijden, namens jullie eens een daverend bravo toe te roepen.

DE gebarentaal is zo goed als uitgeschakeld, wat wil zeggen, dat ze niet meer gebaren maken dan wij. Maar van het eigenlijke spreken met de handen wordt niet veel gebruik meer gemaakt. Op sommige moderne doofstommenscholen is het zelfs verboden er gebruik van te maken.

De doofstomme kinderen moeten leren spreken. Hierbij komt de moderne techniek de onderwijzers te hulp.

Met behulp van die instrumenten, die de klanken bijvoorbeeld in sterke trillingen omzetten, weet men tegenwoordig bewonderenswaardige resultaten te bereiken, zelfs... dat de doofstommen op muziek kunnen dansen! Soms ook wordt de zuivere spreekmethode toegepast. De onderwijzer doet het spreken van een klank herhaaldelijk voor en het kind ziet aan de stand van de mond en het voelt aan de trilling van het strottenhoofd, hoe het deze klank moet nabootsen.

Jullie moeten altijd veel begrip tonen voor doofstommen. Wees vriendelijk en geduldig. Stel je eens voor wat ellendig het is, die stilte om je heen en dan nog een onvriendelijk gezicht op de koop toe!

Tot volgende week, beste rakkers!
Met Robbedoes Vooruit en Vooraan.
Jullie trouwe,

SNUFFEL.

DE SCHAAKSPELER

In de gespannen stilte laat Napoleon I zijn paard een zijdelingse sprong maken. Nee, ditmaal levert hij geen strijd aan het hoofd van zijn geducht leger. Hij is alleen maar in een vreemdsoortig spelletje schaak gewikkeld en zijn tegenspeler is een soort Oosters beeld, de « Schaakspeler » genaamd. In heel Europa heeft deze geheimzinnige automaat grote ruchtbaarheid gewekt. De allerbeste Russische, Duitse en Franse spelers werden in minder dan geen tijd schaakmat gezet door de befaamde automaat.

Slechts eenmaal is de bekende Tsjechische kampioen Ferada er in geslaagd, de « koning » van de schaakmachine in het nauw te drijven. Toen is er iets ongelofelijks gebeurd. Met een woest armgebaar heeft de slechte verliezer de schaakfiguren van het bord weggeveegd.

Napoleon probeert vals te spelen. Met een kalm gebaar van zijn ijzeren arm zet de automaat het paard terug op zijn plaats en doet een tegenzet. Napoleon is weer een toren kwijt.

De keizer probeert nog eens om zijn zielloze tegenstander te verschalken, maar de automaat is er als de kippen bij om hem op de vingers te tikken. Een derde maal begaat Napoleon een fout. Bliksemsnel gaat de arm van de automaat over het « slagveld » en gooit alle figuren overhoop.

Napoleon staat op. Hij is tevreden omdat hij er in geslaagd is, de automaat zijn geduld te doen verliezen.

Over deze wonderbare automaat schrijft een wetenschappelijk tijdschrift in 1791 : « Deze verbazingwekkende automaat zit aan een tafel, waarop de schaakfiguren staan. De partij begint. Na twaalf zetten moet de baas van de automaat hem weer opwinden met een sleutel. Binnen in de machine klinkt het gerasel van tandwielen. De automaat kan niet nadenken over het spel. Na elke zet van zijn tegenstander doet hij onmiddellijk een tegenzet. Als zijn tegenstander de spelregels overtreedt, schudt hij langzaam zijn hoofd van links naar rechts tot de fout hersteld is. Wanneer hij zijn tegenstander schaakmat gezet heeft, knikt hij drie maal met het hoofd. Hij wint altijd... »

Vanaf zijn eerste optreden baarde de automaat geweldig opzien: Geleerden dachten dadelijk aan magnetisme en aan electriciteit. Ingenieurs beweerden, dat een zeer ingewikkeld mechanisme de automaat in beweging moest brengen. Een goochelaar verklaarde, dat een man in het beeld verborgen zat. Maar toen men de automaat ging meten, werd vastgesteld, dat er tussen het ingewikkelde raderwerk niet eens voldoende ruimte was voor een dwerg.

In 1776 werd Polen onder de voet

gelopen door de Russen en zijn dapperere soldaten met geweld bij het leger van de overwinnaars ingelijfd. Kapitein Worocsky, die hartstochtelijk veel van zijn land houdt, wordt naar het garnizoen van Riga gestuurd om er het bevel te voeren over zijn ongelukkige landgenoten.

In zijn hart laat het opstandige vuur steeds hoger op. Op een goede dag schalt de kreet « Leve Polen! » over de stad. Honderden Poolse soldaten schudden het juk af en met Worocsky aan het hoofd nemen ze de stad in. Helaas, de Kozakken worden op hen afgestuurd en ze bezwijken voor de overmacht.

Al tijdens het begin van de slag stort kapitein Worocsky met gebroken benen op de grond. Machteloos moet hij toezien, hoe de opstandelingen genadeloos worden uitgeroeid. Hij slaagt er in, zich naar een gracht vol water te slepen, waar hij zich kan verbergen tot het donker wordt. 's Nachts kruipert hij naar het huis van de Russische dokter Orsoff, die de naam heeft, een edelmoedig man te zijn.

De dokter verklaart zich bereid, hem in zijn huis te verbergen en zet zijn twee benen af. Maar enkele dagen later komt hij in de grootste opwinding thuis.

— Kapitein Worocsky, er hangen plakaten uit in de stad. Al wie u durft herbergen, zal met de dood gestraft worden.

Op dat ogenblik wordt op de deur geklopt. Vlug verdwijnt de Poolse vrijheidsheld in de muurkast. Een man komt binnen.

— Beste baron! Wat een prettige verrassing.

Oef! Het is alleen maar de bekende ingenieur baron van Kempelen, een goede vriend van de dokter. Zij drukken elkaar de hand en de dokter maakt zijn vriend deelgenoot van het gevaarlijke geheim.

Spoedig zijn de drie mannen in druk gesprek gewikkeld.

Toen de ingenieur de Poolse kapitein uit de muurkast zag opduiken, heeft hij een schitterende inval gehad.

— Kunt u schaak spelen, kapitein?

— Zou ik geloven! Ik was kampioen van Warschau! antwoordt de Poolse held.

— Dan geloof ik wel, dat ik u uit het land kan helpen. Binnen twee maanden zal ik terugkomen. Meer kan ik er voorlopig niet zeggen.

In twee maanden tijd tekende en bouwde hij de fameuze automaat, die heel Europa met verbazing zou slaan.

Op een donkere nacht greep de eerste proef plaats in de werkplaats van de ingenieur. De verminkte Pool werd erheen gebracht en in de romp van het beeld gestopt. Baron van Kempelen wond het mechanisme op en de raderen begonnen knersend te werken.

Toen begon de algemene repetitie van een comédie, die vier en veertig jaar zou duren.

Alles liep van een leien dakje. De automaat speelde zijn eerste partij tegen dokter Orsoff en versloeg hem in minder dan een uur.

Samen begonnen ze hun tocht naar de vrijheid, dwars door Rusland.

Overal oogsten ze reuzesucces. Het raderwerk van de « Schaakspeler » knerste, dat 't een lust was en overal juichten volle zalen zijn wonderbare prestaties toe. Baron van Kempelen die een vlot redenaar is, zorgt voor het wetenschappelijke sausje, laat het wonderbare toestel door ingenieurs onderzoeken, vindt het op en nodigt de beste schaakspeler uit om hun krachten te meten met zijn « Schaakspeler ».

Van stad tot stad stijgt de belangstelling. Niet alleen naderen ze op die manier de grens, maar verdienen bovendien nog een fortuinje. De twee mannen hebben Witepsk al bereikt, aan de grens van Polen.

Op dat ogenblik stormt een koerier van de tsarin door de straten van de stad en springt van zijn paard voor het huis, waar baron van Kempelen zijn intrek heeft genomen.

— Baron van Kempelen?

— In levenden lijve.

De koerier overhandigt hem een brief met de stempel van de keizerin.

« Baron van Kempelen wordt verzocht, zich met zijn automaat naar Sint Petersburg te begeven. Dit is de wens van de keizerin. - Elisabeth. »

Het gezicht van de baron blijft onbewogen. Geen zenuwtrek verradt zijn gevoelens. Tien dagen later zitten de keizerin van Rusland en de Poolse vogelvrijverklarde tegenover elkaar voor een partij schaak.

Zij spelen vier partijen. Vier overwinningen voor kapitein Worocsky. De keizerin is in de wolken en wil de vreemde automaat onmiddellijk kopen. Eerbiedig maar vastberaden wijst de baron dit voorstel van de hand en slaat weer de weg naar het Westen, naar de VRIJHEID in!

Het is wel vreemd, dat de Poolse banneling zijn bedrog tot in 1805 heeft volgehouden en in alle hoofdsteden van West-Europa optrad. Tot in Engeland toe heeft hij zijn kunsten vertoond en wist zo, samen met zijn vriend van Kempelen, een groot fortuin bijeen te scharrelen.

Wat er later van hem geworden is, is niet bekend, maar het geheim van de « Schaakspeler » werd pas in 1821 ontsluit.

De beruchte automaat werd gekocht door een Amerikaan. Naderhand kwam hij in het bezit van de Parijse werktuigkundige Croizier. Daar kon hij in 1844 nog altijd bewonderd worden...

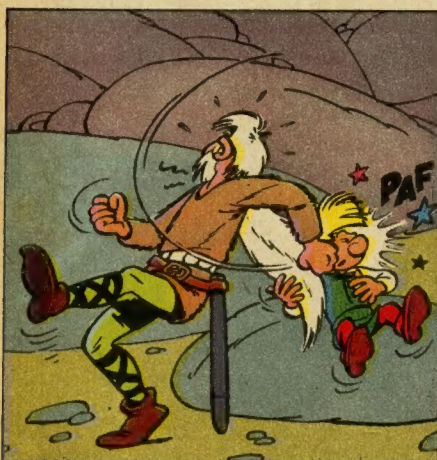
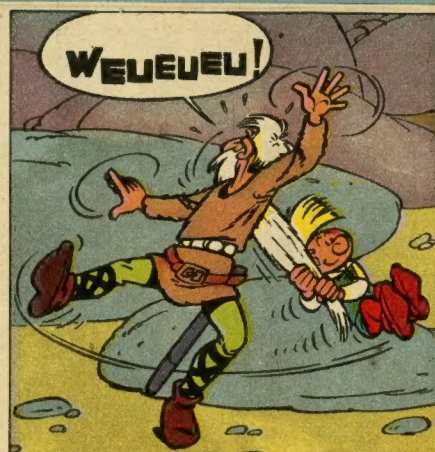
Sedertdien...?

Sedertdien is hij de hoofdfiguur van een roman en van een film geworden.

M. D.

De eed der Vikingen

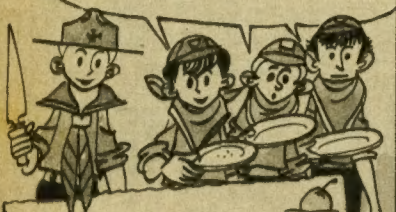
(Wordt vervolgd.)

WIE WEEET HET ?

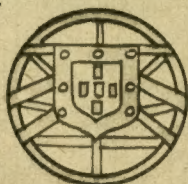
IK MOET HET OVERSCHOT
VAN DIE TAART IN 3 STUK-
KEN VERDELEN, VAN GE-
LUKE OPPERVLAKTE..

MAAR ELK VAN ONS
MOET EEN KERS, EEN
KLONTJE EN EEN
ROOMSOESJE KRIJGEN!

HOE MOET
DAT ?
2

WAT ZIJN DIT
VOOR ZINNE-
BEELDEN?

7 WELKE?

HOE VINDEN JULLIE
MIJN WERK ?

HET IS HEEL
MOOI, MAAR
IK ZIE VER-
SCHILLENDE HIS-
TORISCHE ONJUIST-
HEDEN.

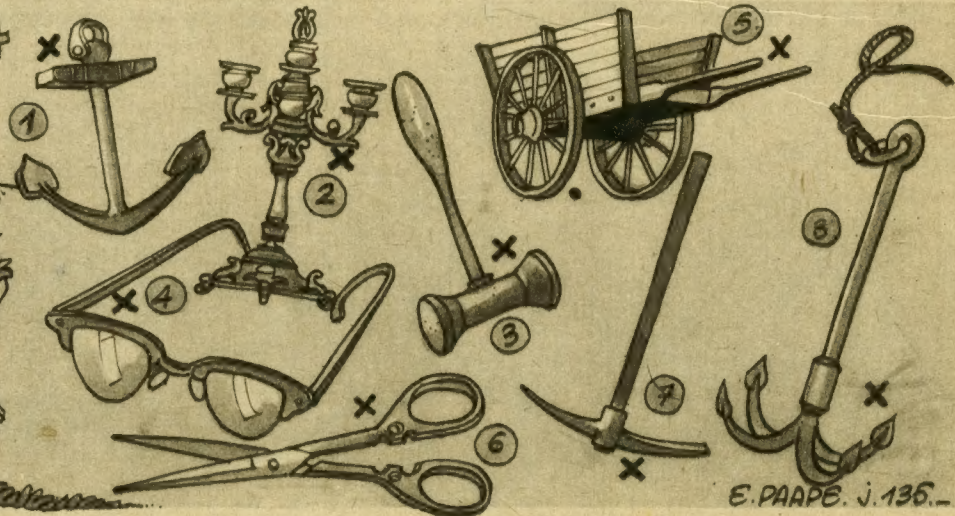

EEN BELGISCHE
OPSTANDELING
UIT 1820.

3 EN
4

HOE HETEN DE
NEVENSTAANDE
VOORWERPEN EN
DE MET EEN KRUIS
AANGEGEVEN
DELEN ERVAN ?

4

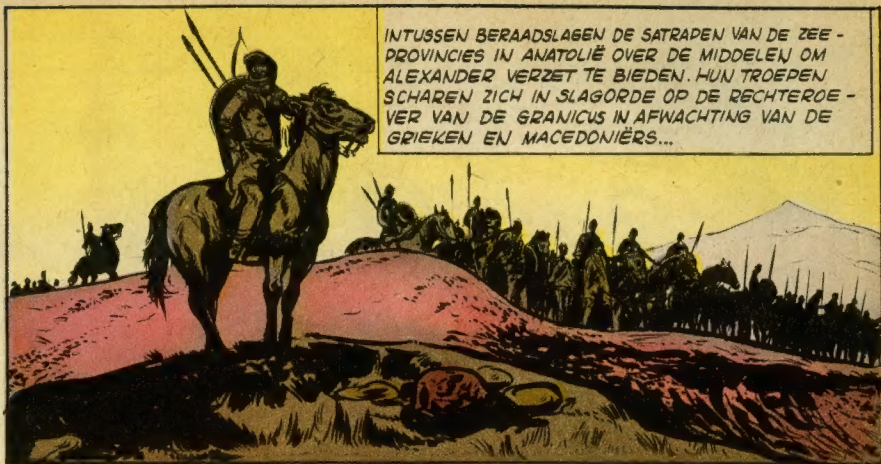

E. PAAPPE. J. 136..

BEELDEN UIT DE
WERELDGESCHIEDENIS

Het Bronzen ZWAARD

De TIMOERS

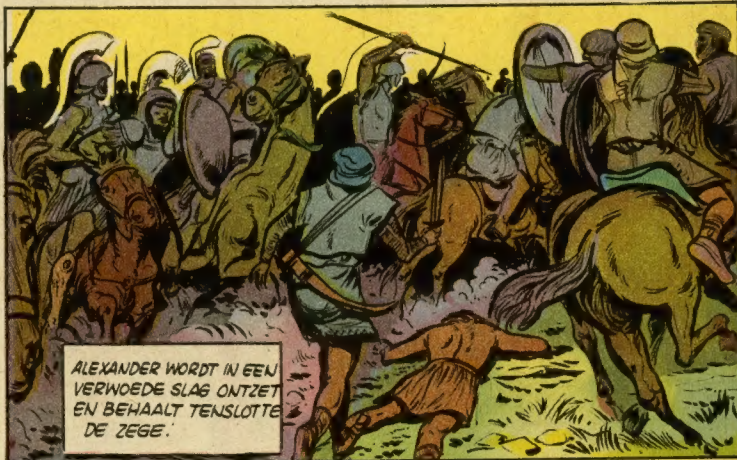
INTUSSEN BERAADSLAGEN DE SATRAPEN VAN DE ZEE-
PROVINCIES IN ANATOLIË OVER DE MIDDELEN OM
ALEXANDER VERZET TE BIEDEN. HUN TROEPEN
SCHAREN ZICH IN SLAGORDE OP DE RECHTEROE-
VER VAN DE GRANICUS IN AFWACHTING VAN DE
GRIEKEN EN MACEDONIËRS...

DE KONING VALT AAN AAN HET HOOFD VAN ZIJN
ESCADRON EN ONDANKS DE NADELEN VAN
ZIJN STELLING SLAGT HIJ ERIN ZICH OVER
DE RIVIER TE LEGEREN.

TIMOER, DE KONING IS IN GEVAAR.
HIJ IS GEWOND. KUK... ZIJN HELM IS
MET EEN BULSLAG
GEKLOOFD!

ALEXANDER WORDT IN EEN
VERWOEDE SLAG ONTSET
EN BEHAALT TENSLOTTE
DE ZEGE.

HOE IS JE
NAAM,
RUITER!?

KONING, IK
BEN TIMOER!

REED HIJ NIET NAAST DE ZWARTE KLITTOEN, TOEN
HIJ DE HAND AFKAPTE VAN DE BARBAAR DIE
MIJN SCHEDELHUID GESPLETEN
HEEFT?

HU WAS HET, KONING. EN
IK BEN UD ANTIPHON DIE
ZULKE MANNEN ONDER
ZICH HEEFT!

MET EEN GEDWONGEN GLIMLACH LUIS-
TERT ANTIPHON NAAR 'S KONINGS
COMPLIMENTEN, MAAR WOEDE EN
NUD VERTEREN ZIJN HART. EN ZIJN
ARGLISTIGE BLIK GLUDD DREIGEND
NAAR TIMOERS RUZIGE GESTALTE.

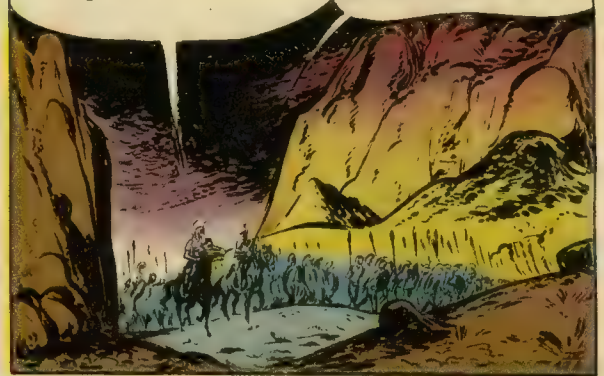

DAG NA DAG ZETTEN DE MACEDONISCHE EN GRIEKSE TROEPEN HUN VEROVERINGEN IN HET RIJK VAN DARIUS VOORT. NA ELKAAR WORDEN DE GRIEKSE STEDEN IN AZIË, DIE SINDS EEN HALVE EEUW DOOR HET PERZISCHE RIJK WAREN INGELUFD, BEVRIJD, SOMS TEGEN HUN WIL. IN TUSSEN VERZAMELT DARIUS EEN REUSBACHTIG LEGER IN DE VLAKTEN VAN BABYLON. VOLGENS DIODORUS TELDE HET PERZISCHE LEGER VIERHONDERDDUIZEND INFANTERISTEN EN HONDERDDUIZEND RUITERS. BEIDE LEGERS LIGGEN IN DE BUURT VAN ISSOS.

ZIE, ALEXANDER, DE ZON GAAT ONDER. HET ZAL NACHT WEZEN. EER WE DE PAS UIT ZIJN!

WE ZULLEN MIDDEN IN DE BERGENSTEN KAMPEN OM ONZE MANNEN TE LATEN RUSTEN.

BIJ HET OCHTENDKRIEKEN MOET HET LEGER OPRUKKEN EN DE KOLONNES ZULLEN ZICH BIJ ELKAAR AANSLUITEN NAAR GELANG DE PAS WJDER WORDT, ZODAT HET ZICH IN DE VLAKE IN SLASORDE KAN SCHAREN!

DE HEMEL WORDT LICHTER, EEN ROZIGE SCHIJN WEERKAATST OVER DE DORRE ROTSEN... HET IS DAGERAAD.

HOEVEEL MANNEN ZULLEN ER VANDAAG SNEUVELEN, BROEDER?

OCH, DAT IS HET LOT VAN KRUGERS, TIMOER!

HET IS VOLOP DAG ALS DE AFDELING ONDER ANTIPHONS BEVEL STELLING KIEST OP DE LINKERFLANK VAN HET LEGER, DAAR WAAR DE LAATSTE UITLOPERS VAN HET GEBERGTE IN DE VLAKE OVERGAAN.

TIMOER, ANTIPHON WIL JULLIE SPREKEN, JE BROER EN JOU.

GAAT ALS VERKENNERS OP DE HEUVELKAM STAAN. EN BLIJFT DAAR ZOLANG DE STRJD DUURT!

HOE? VERWIJDER JIJ ONS VAN HET SLAGVELD MAAR IK WIL OOK MEESTRUDEN!

IK BEN DE BAAS, GEHOORZAMEN!

SINDS IK ME BIJ DE OLYMPISCHE SPELEN HEB GEMETEN MET DIE ELLENDIGE ANTIPHON, HEEFT HIJ ME STEEDS VERFOEID!

HU IS ARGUNSTIG, TIMOER. HIJ WIL NIET DAT JE DE GELEGENHEID KRUGT JE IN EEN VELDSLAGE TE ONTDEKSEN!

(Wordt vervolgd)

DE BEVERPATROELJIE

DE VERMISTE PADVINDER

NOG EEN
PADVINDER?!

JA, BRENG HEM
NAAR DE ANDERE
TOE.

HET BEGINT ONGEZOND TE
WORDEN. ZO'N TWEEDE VER-
MISSING KAN ONS DE DAS
OMDOEN!...

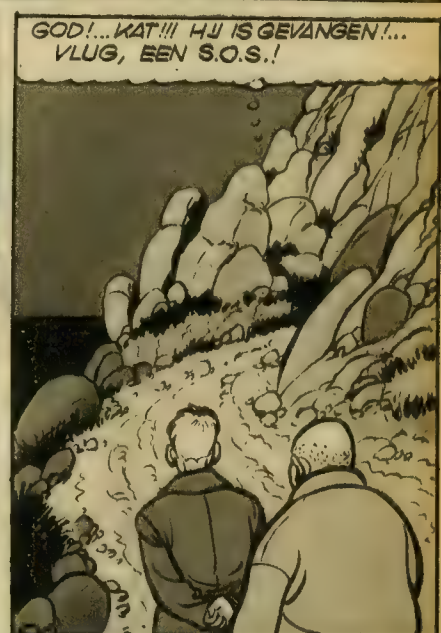

VOORUIT, JIJ!

ALS VEULEN
DAT DAD MAAR
HEEFT LATEN
BEWAKEN!...

OP DAT MOMENT... DAAR
KOMEN ZE NAAR BOVEN...
ZE ZIJN GELEDEN ALS
LASTDIEREN!...

GOD!... KAT!!! HIJ IS GEVANGEN!...
VLUG, EEN S.O.S.!

ALS DE BANDIETEN HIER
VANDAAN MAAR NIET DE
LICHTBUNDEL ZIEN.

EN VEULENS BERICHT WORDT SNEL OVERGESEIND
VAN POST TOT POST MET MORSE LICHTSIGNALEN.

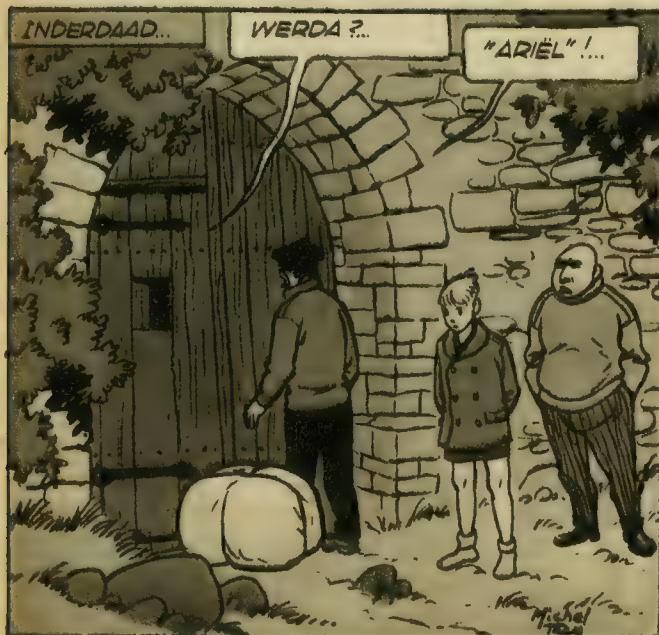
S.O.S...W.A.A.R.S.C.H.U.W...G.E.N.D.A.R.M...
E.S...I.K.S.C.H.A.D.U.W.D.E.B.A.N.D.I.E.T.E.N...
M.I.N...S.P.O.O.R.V.O.L.G.E.N...V.A.N.D.A.F.D.E...
R.O.T.S...V.E.U.L.E.N.

VLUG, NAAR
DE GENDAR-
MERIE!

HÉ!... VREEMD, HET LIJKT
WEL LICHTSIGNALEN VAN
DE HAVEN UIT...

(Wordt vervolgd.)

We zijn geneigd te denken, dat de draken uit de oude griezelverhalen alleen maar door de volksverbeelding in het leven zijn geroepen en dat er nooit zulke afschrikwekkende dieren de aarde hebben bevolkt.

Toch is het een feit, dat er — lang voor de mens was geschapen — dieren op onze planeet leefden, die ons heel wat angst zouden inboezemen, zo wij ze nu tegenkwamen.

De geleerden zijn er in geslaagd verschillende van die voorhistorische dieren weer « samen te stellen ». Onze tekenaar legt jullie enkele van deze resultaten voor...

Hoe is het mogelijk, dat de geleerden dit kunnen?

De wetenschap, die zich met dergelijke problemen bezighoudt, heet de « paleontologie ». De paleontologen doen onderzoekingen in de aardkorst. Daar staan nog afdruk-

De enorme afmetingen van de reuzen theropodis blijken pas goed bij vergelijking met een auto. Overblijfselen van dit dier, dat 9 m. hoogte en 18 m. lengte kon bereiken, zijn in Noord-Amerika gevonden (fig. 1).

Met veel geduld zijn de geleerden er in geslaagd om met overblijfselen van beenderen een reconstructie te vervaardigen van het skelet van voorhistorische dieren en ons een indruk te geven van hun uiterlijk. Rechts zien jullie hier het geraamte van 'n megatorium (fig. 2).

Gevecht op leven en dood tussen een ictiosaurus en een plesiosaurus, beide afzichtelijke zeemonsters. De onderzeeboot is afgebeeld om een idee te geven van hun grootte (fig. 3).

VOORWERELDL

We zijn geneigd te denken, dat de draken uit de oude griezelverhalen alleen maar door de volksverbeelding in het leven zijn geroepen en dat er nooit zulke afschrikwekkende dieren de aarde hebben bevolkt.

Toch is het een feit, dat er — lang voor de mens was geschapen — dieren op onze planeet leefden, die ons heel wat angst zouden inboezemen, zo wij ze nu tegenkwamen.

De geleerden zijn er in geslaagd verschillende van die voorhistorische dieren weer « samen te stellen ». Onze tekenaar legt jullie enkele van deze resultaten voor...

Hoe is het mogelijk, dat de geleerden dit kunnen?

De wetenschap, die zich met dergelijke problemen bezighoudt, heet de « paleontologie ». De paleontologen doen onderzoekingen in de aardkorst. Daar staan nog afdruk-

De enorme afmetingen van de reuzen therapodis blijken pas goed bij vergelijking met een auto. Overblijfselen van dit dier, dat 9 m. hoogte en 18 m. lengte kon bereiken, zijn in Noord-Amerika gevonden (fig. 1).

Met veel geduld zijn de geleerden er in geslaagd om met overblijfselen van beenderen een reconstructie te vervaardigen van het skelet van voorhistorische dieren en ons een indruk te geven van hun uiterlijk. Rechts zien jullie hier het geraamte van 'n megatorium (fig. 2).

Gevecht op leven en dood tussen een ictiosaurus en een pleiosaurus, beide afzichtelijke zeemonsters. De onderzeeboot is afgebeeld om een idee te geven van hun grootte (fig. 3).

VOORWERELDLIJKE MONSTERS

4 Een verschrikkelijke natuurramp doet 'n heel continent verdwijnen: Atlantis. De vreselijke schok jaagt de golven tot in Siberië en vernietigt er de laatste reuzenmammoets (fig. 4).

De Iguana, de laatste levende « draak » (fig. 5).

Het grootste vliegende dier, dat ooit bestaan heeft, is de sauriër, die op 'n enorme vleermuis leek. Een modern straalvliegtuig geeft jullie 'n indruk van zijn afmetingen (fig. 6).

diepten van de oceaan, maar op de oevers van rivieren en meren, zoals bijvoorbeeld onze nijlpaarden.

De draak, die je in bijna alle oude sagen en legenden terugvindt, is dus niet louter een verzinsel. Niet alleen in onze streken, maar over de hele wereld moeten dergelijke dieren bestaan hebben. Ook in onze dagen zouden jullie, als je er een verre reis voor over

zou hebben, dieren kunnen zien, die veel op de draken uit de fantasieverhalen lijken. Op de Galapagoseilanden, in de Stille Oceaan, leeft nog de Iguana, die zich in de rotsen en langs de rivieroever ophoudt en zo groot als een mens wordt. Op het eiland Komodo, in de Indische archipel is de reuzenvaraan te vinden, een directe afstammeling van de voorhistorische sauriërs, die wel 3 m. lang kan worden.

sels van planten en dieren, die door verschuivingen van aardlagen verkoold zijn.

Dergelijke verkoolde overblijfselen noemt men fossielen. Door die fossielen te bestuderen en de diverse verkoolde beenderen bijeen te voegen, zijn de geleerden er in geslaagd de voorhistorische dieren weer in elkaar te zetten. Het geraamte althans. De rest, de huid, moeten wij er bij denken. Maar dit is aan de hand van verschillende gegevens niet zo moeilijk.

De grootste voorhistorische dieren waren de brontosaurus (20 meter lang), de diplodocus (25 meter) en de brachiosaurus. Deze laatste kon met zijn vrij kleine kop over een boom van 12 meter heenklippen. Als hij nu nog zou leven, zou hij bij mensen op de vierde verdieping de kop door het raam kunnen steken.

De meeste van die reuzen waren waterdieren. Zij leefden niet in de

C. Caesar

4

Een verschrikkelijke natuurramp doet 'n heel continent verdwijnen: Atlantis. De vreselijke schok jaagt de golven tot in Siberië en vernietigt er de laatste reuzenmammoets (fig. 4).

De iguana, de laatste levende « draak » (fig. 5).

Het grootste vliegende dier, dat ooit bestaan heeft, is de sauriër, die op 'n enorme vleermuis leek. Een modern straalvliegtuig geeft jullie 'n indruk van zijn afmetingen (fig. 6)

diepten van de oceaan, maar op de oevers van rivieren en meren, zoals bijvoorbeeld onze nijlpaarden.

De draak, die je in bijna alle oude sagen en legenden terugvindt, is dus niet louter een verzinsel. Niet alleen in onze streken, maar over de hele wereld moeten dergelijke dieren bestaan hebben. Ook in onze dagen zouden jullie, als je er een verre reis voor over

zou hebben, dieren kunnen zien, die veel op de draken uit de fantasieverhalen lijken. Op de Galapagoseilanden, in de Stille Oceaan, leeft nog de iguana, die zich in de rotsen en langs de rivieroevers ophoudt en zo groot als een mens wordt. Op het eiland Komodo, in de Indische archipel is de reuzenivaraan te vinden, een directe afstammeling van de voorhistorische sauriërs, die wel 3 m. lang kan worden.

5

6

LDLIJKE MONSTERS

sels van planten en dieren, die door verschuivingen van aardlagen verkoold zijn.

Dergelijke verkoolden overblijfselen noemt men fossielen. Door die fossielen te bestuderen en de diverse verkoolden beenderen bijeen te voegen, zijn de geleerden er in geslaagd de voorhistorische dieren weer in elkaar te zetten. Het geraamte althans. De rest, de huid, moeten wij er bij denken. Maar dit is aan de hand van verschillende gegevens niet zo moeilijk.

De grootste voorhistorische dieren waren de brontosaurus (20 meter lang), de diplodocus (25 meter) en de brachiosaurus. Deze laatste kon met zijn vrij kleine kop over een boom van 12 meter heen kijken. Als hij nu nog zou leven, zou hij bij mensen op de vierde verdieping de kop door het raam kunnen steken.

De meeste van die reuzen waren waterdieren. Zij leefden niet in de

C. Casar

BUCK DANNY

GEVAAR IN HET NOORDEN

BOVEN SIBERIË ONTSTAAT EEN LAGEDRUK-
GEBIED. OVER TWEE DAGEN BEDEKT DIT
HEEL ALASKA. DAT BETEKENT SNEEUW-
STORMEN, MIST EN VUILIGHEID, WAARDOR
ONS WERK PRACTISCH ONMOGELIJK
WORDT.

DROMMELS, ... LADY X
WEEET DAT OOK. DAAROM
KAN ZE NU WEL EENS
PROBEREN HAAR GLAS
TE SLAAN.

JA, DAAR
BEN IK BANG
VOOR.

LANDEN BIJ GLECHT ZICHT
IS AL ZO GEVAARLIJK EN MET
MIST BETEKENT HET EEN
WISSE DOOD!

DAT ONDRAGELIJKE
WACHTEN MAAKT DE PI-
LOTEN DOL. HUN ZEN-
WEN ZIJN TOT HET UI-
TER-
STE GESPANNEN. DAT
MAAKT DE ZAAK
NOG ERGER.

TJA, IK HEB AL NAVI-
GATIEFOUTEN
OPGEMERKT.

ALS HET WEER HELLS GLECH-
TER WORDT, VERTIK IK HET
IJSKLOUD ZE DE DOOD IN TE
JAGEN. DAN BLIJVEN ZE
OP DE GROND.

MAAR...

TOCH MOET DIE LUCHT-
WACHT DOORGAAN.
ZELF'S ALS ER
GEEN ZICHT IS.

DAN ZORG IK ER
ALLEEN VOOR! DAN
HEB IK TENMINSTE
GEEN MENSENLE-
VEN OP MIJN GEWE-
TEN.

NU, DAN MELD IK ME OOK AAN. TENSLOTTE
MAG IK TOCH MIJN HACHJE WAGEN ALS HET
MIJN LUST. EN SONNY ZAL ER OOK ZO OVER
DENKEN!

DANK JE, KEREL!
DAT IS TOF VAN JE.

HOOR EENS WAT EEN GE-
SCHREUW! ZE ZIJN DAAR
HEVIG AAN HET REDE-
KAVELLEN.

JA, EN SONNY IS
OOK VAN DE PAR-
TJ!

IDIOOT/ BESPOT-
TELJK!

EN IK ZEG JE: WE VERLIEZEN
ONZE TIJD EN WE WAGEN ONS LE-
VEN VOOR NIKS HIER. ER KOMT
GEEN ENKEL VLIESTUIG. ZO
STOM IS LADY X NIET!

EN IK HOU VOL DAT WIJ DOMWEG
WACHTEN TOT ZE UIT DE LUCHT KOMT
VALLen, TERWIJL ZE MISSCHIEN WEL
WAARNEVERIG OP DE GROND HEEFT
DIE ONS RUSTIG AFLOEREN ZONDER
DAT WIJ ER ERG IN HEBBEN.

ZEKER ALS SNEEUWMANNEN VERMOMD?
OF ALS BENZINEPOMPEN? NAZ DIE JE
BENT!

KALFSKOP/
LEEGHOOFD!

DROMMELS, ER
KOMT HERRIE!

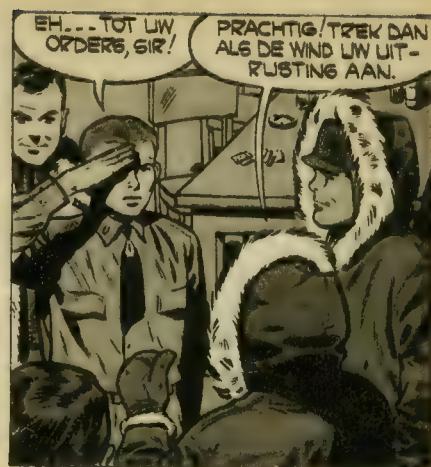

SCHET UIT, JONGENS! JULIE GAAN TOCH NIET KNOKKEN OM DE PRODUCTEN VAN JE OVERSPANNEN FANTASIE!

LUITENANT TUCKSON!... U LIJKT ME BIZONDER OPGEWONDEN! MAG IK U VOORSTELLEN DE VOLGENDE PATROELJE OP U TE NEVEN? DAAR ZAL U WAT VAN AFKOELEN!

?!?

EH... TOT UW ORDERE, SIR!

PRACHTIG! TREK DAN ALS DE WIND UW UITRUSTING AAN.

STEL JE VOOR, DAT IS HET TOP-PUNT!... ME ZO BEHANDELEN! EN DAN NOG BEWEREN DAT IK OVERSPANNEN BEN! LAAT HI MAAR MET-EEN ZEGGEN DAT IK IL DAT IK VOLKOMEN OVERSTUUR BEN!

POTVERBLOMME!... IK HEB HET BIJ HET RECHTE EIND! LADY X ZAL ZE OM DE TUIN LEIDEN ALS GNUTJONGENS, MET DIE MANIE VAN HUN, ALTIJD IN DE LICHT TE TUREN!

EVEN LATER...

GAAT U EROP UIT, LUITENANT?

JA, IK GCHUN GEK TE ZIJN, UIT DE WEG, KEREL! PAS OP VOOR BE-SMETTING!

SONNY NEEMT DE BESTURING OP ZICH EN...

KLAAR, SIR!

KLAAR! GA OP ZIJN DE AFTANDSE OULDE BAAS ZET ZIJN ROLSTOEL IN BEWEGING.

MIET OORVERSCHEUREND GEFLUIT START DE STRAALMOTOR. DE RAKETTEN GAAN AF VASTGEHOUDEN DOOR ZIJN KATAPULT TRILT DE "PANTHER" OVER AL ZIJN LEDEN.

Go!

EN INGEENS LATEN DE REMMEN LOS. HET Vliegtuig WORDT ALS EEN GRANAAT OMHOOG GESCHOTEN NAAR DE HEVEL, WAAR DONKERE WOLKEN SAMENPAKKEN.

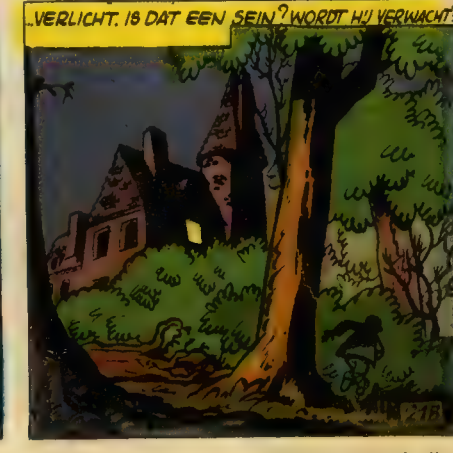
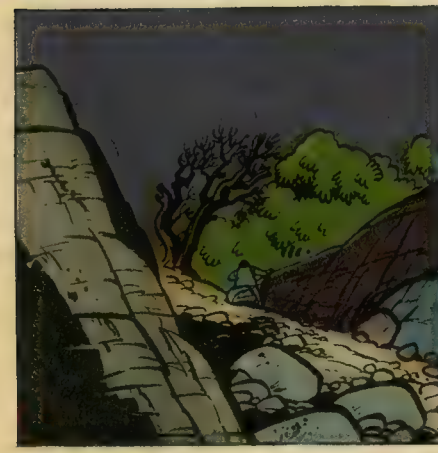
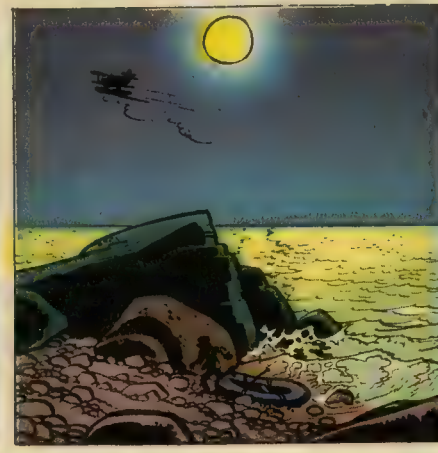
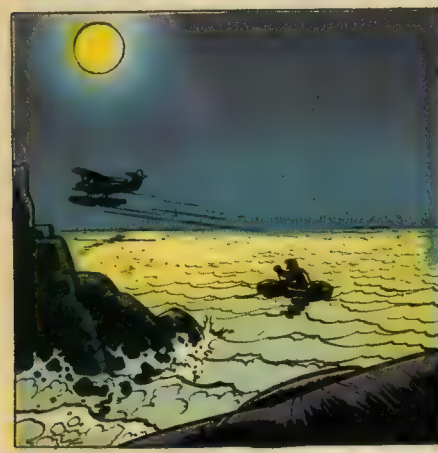
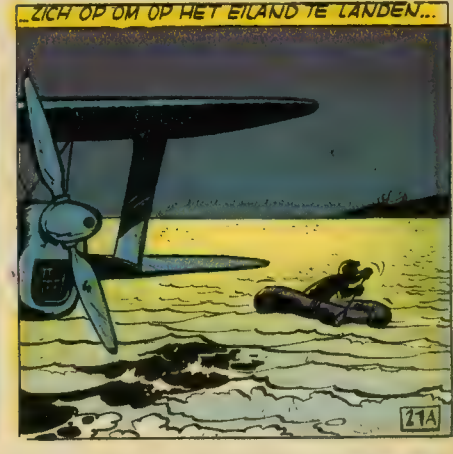
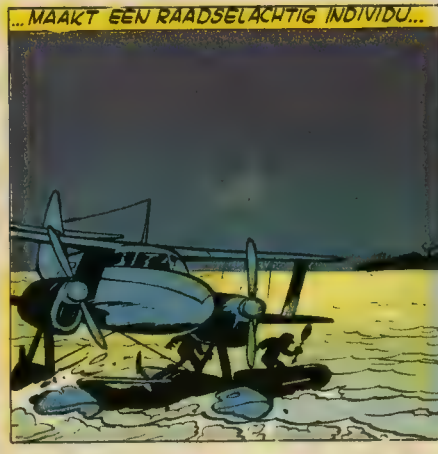
EEN GEK?... IK? IK DIE ALTIJD NUMMER EEN WAS OP SCHOOL? IN TUREN NATUURLIJK... MAAR DAT BEWIST DAT IK STEVIG BEN.

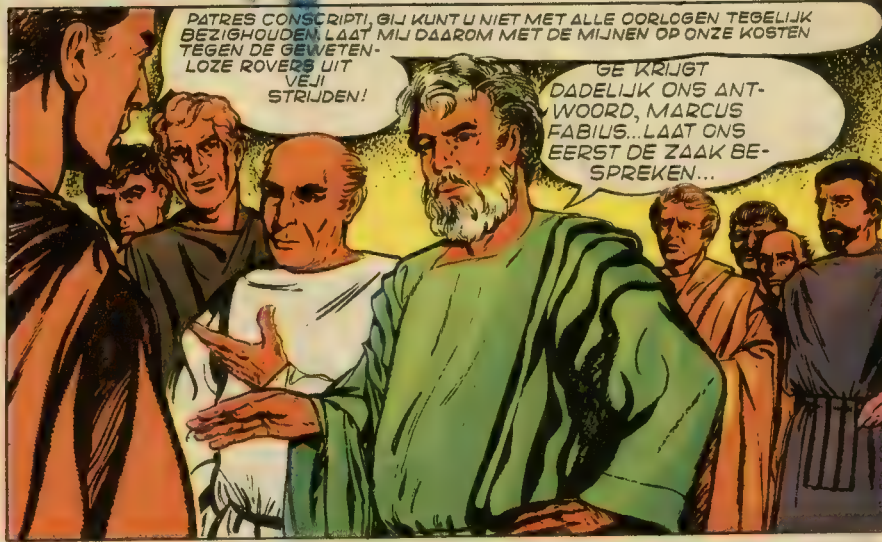
GEK?... IK?... WE ZULLEN WEL ZIEN WIE GELUK HEEFT. WIE HET LAATST LACHT. LACHT HET BESTE.

VICTOR HUBRON

(Wordt vervolgd.)

DE 306 FABII TEGEN VEJI

EN ENKELE OGENBLIKKEN LATER...

DE SENAAAT GEEFT ONS
VOLMACHT OM TEGEN
VEJI TE STRIJDEN EN
ONZE GOEDEREN
TE BEVEILIGEN. DUS
MORGEN VROEG
ALLEN TE WAPEN!

DE VOLGENDE DAG...

GEEN ENKELE VAN DEZE KRIJGSLIEDEN
BEHOORT NIET TOT DE FAMILIE FABIUS... ZE DIENEN
ALS GEWOON SOLDAAT... OFSCHOON ELK HET RECHT
HEEFT EEN LEGER TE BEVELEN!...

ACH!
STELDE ELK
EEN BURGERS
ZICH MAAR
EVENZO
TEN DIENSTE
VAN DE
REPUBLIEK!

HET LEGER MARCHEERT DE JUPITERPOORT UIT
ONDER DE HEILWENSEN VAN HET VOLK

ZE ZIJN MET 306!... ALLEN FAMILIE.
ENKEL DE KLEINE MUCIUS BLIJFT
IN ROME. DIE IS NOG TE JONG
VOOR DE OORLOG!...

O, GROTE, GOEDE JUPITER,
MAAK DAT ZE ZEGE-
VIEREND DEZE POORT
WEER BINNENRUKKEN!

NA EEN LANGE MARS DOOR DE CAMPAGNA
WENDT MARCUS FABIUS ZICH TOT ZIJN
ONDERBEVELHEBBER...

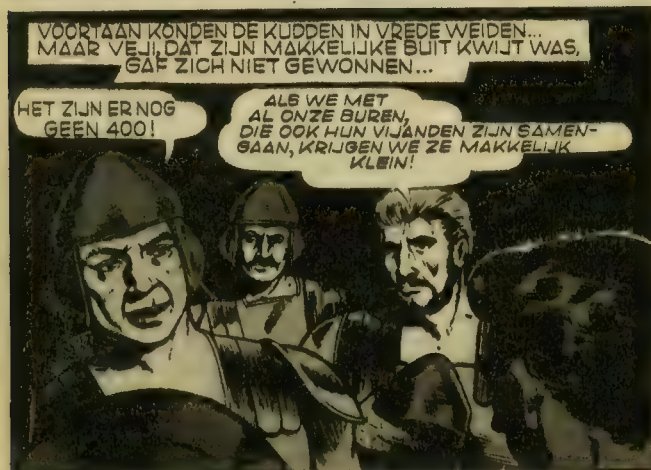
WE MOETEN EEN HOOGGELEGEN, ON-
NEEMBAAR PUNT VINDEN VANWAAR WE
GOED DE GRENS KUNNEN BE-
WAKEN...

KIJK! DIE ROTS DAARGINDS.
NET WAT WE NODIG
HEBBEN!

DE IDEALE PLEK... KIK, HIER
KOMT GEEN ROVER ONGE-
MERKT LANGS!

VOORTAAN KONDEN DE KUDDEN IN VREDE WEIDEN...
MAAR VEJI, DAT ZIJN MAKKELIJKE SUIJ KWIJT WAS,
GAF ZICH NIET GEWONNEN...

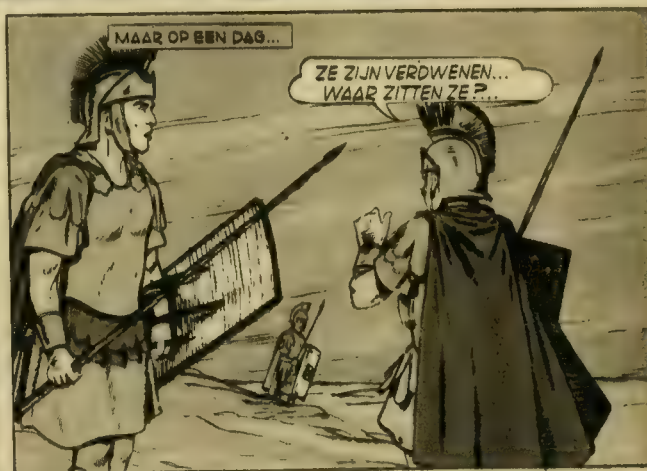
HET ZIJN ER NOG
GEEN 400!

ALS WE MET
AL ONZE BUREN,
DIE OOK HUN VIJANDEN ZIJN SAMEN-
GAAN, KRIJGEN WE ZE MAKKELIJK
KLEIN!

EN OP EEN DAG VIELEN ZE HET KAMP
DER FABIJ AAN...

DOOD AAN DE ROMEINEN!

MAAR INEENS STUITEN DE ROMEINEN OP EEN ONDOORDRINGBARE ROTSWAND

HET RAVIJN LOOPT DOOD. WE ZITTEN IN DE VAL!

WE ZIJN VERLOREN! DE VEJANEN!

SCHAART U IN EEN WIG! VLUG!

WEE JULIE, VERRADERS!

STRIJD TOT DE LAATSTE MAN!

RECHTS AANVALLEN!

HELAAS, MET ELKE STORM-
LOOP SLINKEN WE STEEDS
MEER!

DAAR,
SCHELM!

NA ELKAAR VALLEN DE FABII MET DE WAPENS IN DE HAND... ZE WEIGEREN ZICH
OVER TE GEVEN...

VOOR
ROMÉ!

LEVE DE
REPUBLIEK!...

DE CONSUL IS
GEWOND! ZE ZIJN
VERLOREN!

ZE KUNNEN NIET
LANG MEER VOL-
HOUDEN!

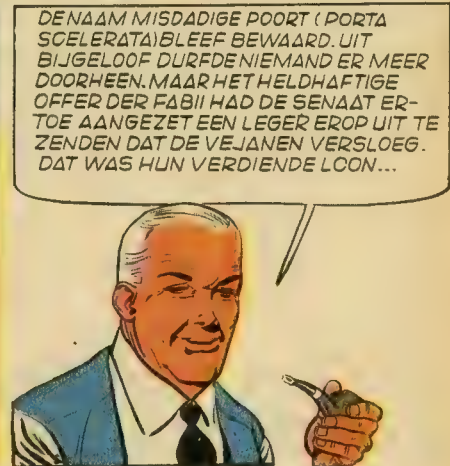
WE ZIJN TIEN
KEER ZO STERK ALS ZIJ!

ALLEN SNEUVELDEN. TOEN DE ONHEILSMARE IN ROME BEKEND
WERD, STROOMDE HET VOLK IN DROMMEN NAAR DE JUPITER-
POORT WAAR DE FABII DOORHEEN WAREN GETROKKEN...

MISDADIGE
POORT!

WEE'S
VERVLOEKT!

DENAA MISCADIGE POORT (PORTA
SCCLERATA) BLEEF BEWAARD. UIT
BIJGELOOF DURFDE NIEMAND ER MEER
DOORHEEN. MAAR HET HELDHAF-
TIGE OFFER DER FABII HAD DE SENAAT ER-
TOE AANGEZET EEN LEGER EROP UIT TE
ZENDEN DAT DE VEJANEN VERSLOEG.
DAT WAS HUN VERDIENDE LOON...

EEN MANNETJE VAN STAVAST

De moesson, de halfjaarlijks wisselende wind, die over de Indische Oceaan blaast, deed zijn best en zweepte de golven hoog op. Erger nog : hij stootte over de schuimkoppen, die hij als met een mes afsneed en in poeder deed verstuiven.

Het was prachtig om te zien, zoals de moesson weer oppermachtig heerste en de zee geselde. Wind en golven speelden hier « hoog » spel ! Het leek wel, alsof de oceaan tot op geweldige diepten beroerd was en een reusachtige heksenketel aan het overkoken was.

Een knap iemand, die tussen deze torenhoog opgejaagde golven nog een schip ontdekken kon ! Trouwens, wat zou een schip zich in deze omstandigheden op de oceaan wagen ? Bij zo'n weer bleven zelfs de grote boten voor anker.

En toch !

Temidden van die kolkende, stuivende massa danst in dit losgebroken geweld een kleine botter. Nu eens duikt het scheepje op, boven op de toppen der zwiepende golven, om een ogenblik later weer onder te duiken in een diep golfdal.

Een schipbreukeling ?...

Toch niet ?

Een gek ?

Helemaal niet !

Al het geen schipbreukeling of geen gek is, kan het enkel een Gaskonjer zijn !

Maar... hoe komt deze Gaskonjer hier in de Indische Oceaan en dat nog wel bij zulk stormweer ?...

Dat vereist enige uitleg.

Als je een kwieke jongeman bent van 25 jaar en daarenboven een avontuurlijke geest hebt, die droomt van verre reizen, dan kan je overkomen, wat Jean Laborde overkwam. Hij verliet zijn geboorteland en de vaderlijke smidse en trok op een goeie dag naar Indië.

Dat klinkt alles wel heel simpel, maar het ook doen is een andere zaak !

Maar goed, in 1830 was Laborde op stap gegaan en nu vinden we hem in 1831 terug in deze kokende baai. Het leek wel, of deze holle zee voorgoed een loopbaan begraven wilde, die zoveel voor de toekomst beloofde.

Waar wil die jongeman dan heen ?

Wel natuurlijk, waar hij maar heen kan met dit beestenweer !

De waarheid verplicht me te zeggen, dat hij naar Indië getrokken is, maar met de heimelijke bedoeling om in donker Afrika terecht te komen en daar een overzees rijk te grondvesten !

Geen peulschilletje !

Maar wat wil je : Gaskonjer en... 25 jaar !

Wel moeten we ook erkennen, dat Jean Laborde uit het goede hout gesneden is en over de nodige durf en uithoudingsvermogen beschikt, om

iets te beginnen en het door te zetten ook. Daar zal het vervolg van dit verhaal jullie ook wel van overtuigen.

Nu wilde het toeval, of liever de Voorzienigheid, dat hij zijn reis beëindigde in deze storm, niet op de kusten van Afrika, maar op die van het grote eiland Madagascar.

Als je behalve jong en doortastend ook nog verstandig, zakelijk, moedig en taai bent, slaag je overal, ook in de ongelukkigste omstandigheden. Getuige het geval Laborde !

Nauwelijks is Laborde te Mahéla aan land gespoeld, of hij wordt daar met open armen ontvangen door een zekere Lastelle, ook een durver zoals hij. Deze knap had daar ter plaatse al een factorij of handelskantoor gesticht, suikerplantages aangelegd, distilleerderijen langs de kust opgericht en allerlei zaken meer. Toen deze man zich even rekenschap gegeven had, wat een wakkere kerel de zee hier letterlijk had aangespoeld, verwelkomde hij hem met de boodschap :

— Je komt als geroepen, man !

Koningin Ranavalona vroeg me eens uit te zien naar een blanke, die mee wil werken aan de verheffing van haar rijk. Ze meent, dat dit in de eerste plaats moet gebeuren door... een eigen wapenfabriek op te richten ! Ze wil de opdringerige Engelsen, die almaar lastiger worden, eens een gevoelig lesje geven...

Als ons dat overkomen was, hadden we, als doorgewone jongen zonder machines, zonder gereedschap en zonder veel kennis van het vak, eens de schouders opgehaald. Afgelopen nog van het feit, dat we voor zo iets allerminst geestdrift voelden !

Laborde zei heel laconiek, dat het goed was !

En onmiddellijk stak hij de handen uit de mouwen.

Hoe hij slaagde, zal altijd wel zijn geheim blijven, maar hij slaagde ! Hij bleek een waar uitvindingsgenie te hebben en met zijn gewone Gaskonse handigheid wist hij de inboorlingen al spoedig de ijzerwinning bij te brengen, het staalsmelten, pletten en walsen, het kopergieten en wat weet ik al meer.

Waar tot dan toe enkel wat pottenbakkerskunst geweest was, verzezen nu hoogovens, gieterijen, smelterijen en geweldige smidsen. Laborde was overal tegelijk, regelde alles en beet zich door de moeilijkheden heen.

Koningin Ranavalona was in de wolken. Ze kon zich tenvolle verlaten op de kundigheden van deze ingenieur, die spoedig een prinselijk leven leidde.

Alles werd als bij mirakel uit de grond gestampt.

Na de ijzerindustrie volgde een modernisering van de pottenbakkerij, een glasfabriek, zeepbereiding,

steenbakkerijen, leerlooierijen, weefgetouwen, papiermolens en alles wat Europa op industriegebied reeds verwezenlijkt had. Verder werden er wegen aangelegd, stuwdammen gebouwd, kanalen gegraven en sluizen gemetseld...

Zo werd Laborde een zegen voor Madagascar en de koningin vroeg hem zelfs de leiding te willen nemen bij de bouw van een nieuw koninklijk paleis. Ze bewonderde hem en in hem het land, waarvan hij vandaag kwam en dat Frankrijk was.

Natuurlijk kon het niet uitblijven dat een dergelijk slagen anderen jaloers maakte. Vooral, toen de anderen het gevaar zagen, dat Madagascar zich op die manier naar Frankrijk keerde en er dus de politiek bij te pas kwam.

Er werd op de laaghartigste manier geïntrigeerd tegen deze keikoppige Fransman. Er werd gelasterd en gelogen. Jammer genoeg had koningin Ranavalona een erg wispelturig karakter en het gelukte de vijanden van Laborde haar tegen de Gaskonjer in te nemen.

En dat na vijf en twintig jaar trouwe dienst ! Een kwart eeuw van ongekende voorspoed !

Dat telde bij de koningin al niet meer.

Steeds verder werd de positie van Laborde ondermijnd, steeds meer luisterde de koningin naar de dolste leugens van de intriganten. Tot op zekere dag de koninklijke boodschap afkwam, dat Jean Laborde het land had te verlaten.

Hij had al zijn kennis en kunde gegeven, hij had de inboorlingen alle mogelijke vakken geleerd. Nu kon die « avonturier » wel weer opkrassen om elders zijn geluk te gaan beproeven !... Zij hadden hem in ieder geval niet meer nodig !

Tijdens zijn laatste nacht op Madagascar had Laborde toch de troost Radama bij zich te zien, zijn goede vriend, de zoon zelf van de koningin en de erfprins. Radama was hem heel in het geheim komen opzoeken, want zelfs hem was uitdrukkelijk verboden afscheid te nemen van de man, die weggejaagd werd als een dief.

Nauwelijks was Laborde vertrokken of in een dolzinnige woede werd alles vernield, wat hij moeizaam had gesticht en opgebouwd. Onder de rokende puinen wilden ze voorgoed alle herinnering aan deze weldoener van staat en volk begraven.

Moest dat het einde zijn ? Alles liet het voorzien en iedereen geloofde dat dan ook.

Iedereen, behalve Laborde zelf !

Deze buitengewone man, nu diep in de vijfzig, wanhoopte niet, ook niet toen alles rondom hem ineens stortte. Hij behield zijn enthousiasme en de overtuiging, dat er nog grootse dingen voor hem waren weggelegd.

En inderdaad : in 1861 keerde het getij.

De koningin was gestorven. De koningin, die het meest van zijn vlijt en ijver, zijn kunde en vaardigheid geprofiteerd had en hem toen liet weggagen als een hond !

Haar opvolger was Radama II, dezelfde, die eens heimelijk van Laborde afscheid genomen had en nu zelf oppermachtig vorst geworden was. Hij tenminste vergat de wel-doener van zijn land en volk niet !

Hij vroeg Laborde om terug te ke-
ren en zijn raadsman te zijn.

En Laborde, die zo smadelijk was weggejaagd, werd met alle eerbewijzen ontvangen en genoot weer de hoge gunst van het Hof.

Onmiddellijk ging hij opnieuw aan het werk. Niet alleen verrees wat vroeger opgericht was, uit het puin, alles werd op nog veel groter schaal opgezet. Weer werkte en zwoegde hij, waarbij de koning hem oplet- tend en aanmoedigend volgde. Hoe graag toonde hij de vorst, wat hij opnieuw tot stand bracht !...

Helaas, het leek wel of weer alles te gronde zou gaan en Laborde voor het ongeluk geboren was. Radama II was geen populair vorst en gaf veel aanstoot door zijn private leven. Op een goede dag van 1863 vond men hem gewurgd in zijn koninklijke vertrekken...

Wat een ramp voor Laborde ! En moest hij opnieuw alles verlaten ?...

Hij had zich natuurlijk kunnen terugtrekken. Hij had immers tot twee keer toe zelfs het onmogelijke verwezenlijkt ! Maar nee, een Laborde gaf het zo gauw niet op !

Koningin Rahoerina volgde haar man op. En hoe er aan het Hof ook

gestookt werd tegen de Fransen in het algemeen en zelfs Laborde in het bijzonder, ze hield hem bij zich en hij bleef haar achting genieten.

Toen bekroonde Laborde z'n werk. Langzamerhand slaagde hij er in — door zelf het goede voorbeeld te geven en een vroom en arbeidzaam leven te leiden — de koningin tot het katholieke geloof te bekeren.

Dat deed de maat overlopen bij de vijanden van de Fransman.

Op 10 April van het jaar 1869 stierf de koningin aan de gevolgen van een geheimzinnige ziekte, waar- over tot op heden een sluier is blij- ven hangen.

Na Radama II nu ook Rashoe- rina ! En na Rashoeirina ?... Labor- de kon zich voldoende gewaarschuw- acht. Maar vertrekken en opge- ven ?... Dat nooit ! Als je de veertig beste jaren van je leven voor een ideaal gegeven hebt, is er geen sprake meer van je terug te trekken.

De voor Frankrijk zo ongelukkige afloop van de oorlog van 1870 tegen Duitsland legde de Franse invloed op Madagascar en in de hoofdstad Tananarive voor lange tijd lam.

Laborde verliet de hoofdstad. Al- leen vergezeld van zijn trouwste die- naar, trok hij zich terug om het einde zijner dagen af te wachten te Mantasoa, de plaats, waar hij zijn eerste fabrieken uit de grond had gestampt.

Groot leedvermaak natuurlijk bij zijn vijanden, die eindelijk de kolos geveld zagen ! Laborde was nu wel te oud, om nog ooit een belangrijke rol te kunnen spelen. Ze zouden hem wel niet meer terugzien.

Nu was de weg vrij voor allerlei kuiperijen !

En tot hun vreugde stierf hun ge-

duchte tegenstander op 73-jarige leeftijd.

Natuurlijk zeer beleefd burgerlijk rouwbeklag, enkele schoppen zand en de zaak was voorgoed aan kant ! Het handelsverdrag met Frankrijk, het werk van Laborde, werd opge- zegd. Er werd een nieuw burgerlijk wetboek ingevoerd, dat ontzaglijk streng was voor de « vreemdelin- gen », in dit geval de Fransen. Het werd een ware vervolging.

Was ditmaal werkelijk alles ver- loren ?

Had Laborde zich dus toch verge- efs geofferd ?

O nee ! Een offer is nooit tever- geefs !

Het ondankbare vaderland gaf er zich tenslotte rekenschap van wat Laborde daar op Madagascar alle- maal voor Frankrijk gedaan had. De Franse invloed werd met de wapens hersteld en daarop volgde de pacifi- catie van het eiland...

Zo waren in die tijd de Europese koloniale manieren !

Nu is over dit alles weer zoveel tijd heengegaan. Op staatkundig ge- bied is de toestand weer helemaal anders. Blijvend echter is de invloed van Laborde geweest. Zijn idealen kregen tenslotte een vaste vorm.

En wat vooral blijft, is het voor- beeld van een man, die heel zijn leven gaf in dienst van een groot ideaal : het voorbeeld van een hard, werkzaam en rechtschapen leven.

Wat ons weer niet zo verwonde- ren moet, omdat het hier een echte keikop en doorzetter betreft, een ke- rel van Gaskonje, een mannetje van stavast !

W. MYRTAL.

ONS VOORTUINTJE

Tekening van Sony 34.424 Brugge.

Eigen werk van SONY uit Brugge.

Nagetekende tijger, door DESIRÉE uit Ouder- gem.

— 24 —

Eigen werk van JOZEF LODEWIJKSE uit Minderhout.

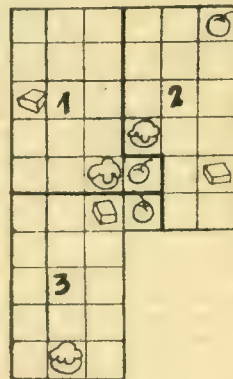
WIE WEET HET ?

(Oplossingen van blad. 9.)

SPEL Nr. 1

A : Zuid-Korea. — B : Argentinië. — C : Portugal. — D : Australië. — E : Paraguay. — F : Philippijnen. — G : Uruguay. — H : Libanon. — I : Nationaal China.

SPEL Nr. 2

SPEL Nr. 3

Driekleur. — Broek. — Hoofddeksel. — Revolver. — Ridderorde. — Verrekijker.

SPEL Nr. 4

1 : Anker. Armen. — 2 : Kandelaber. Armen. — 3 : Hamer. Hamerkop. — 4 : Bril. Veer. — 5 : Kar. Boom. — 6 : Schaar. Blad. — 7 : Houweel. Arm. — 8 : Dreg. Arm.

Onze KNOLLENTUIN

KNOLLENTUINREGLEMENT

Art. 1: Alle jongens en meisjes mogen hun knolletjes aan Snuffeltje sturen.

Art. 2: Alle grappes, raadsels, tekeningen, gedichten, beschrijvingen of verhalen worden als knolletjes beschouwd.

Art. 3: Wie ze helemaal zelf verzint, mag boven op zijn briefje vermelden: «Eigen werk». Wie op zijn eigen manier navertelt wat hij ergens gelezen of gehoord heeft, moet op zijn briefje schrijven: «Naverteld».

Art. 4: Wie eenvoudig een knolletje van iemand anders wegpikt, zal met schande overladen worden.

Art. 5: Een goede raad: Kweek geen te dikke knollen.

Art. 6: Tekenenknolletjes moeten in Oost-Indische (Chinees) inkt uitgevoerd worden op goed tekenpapier zonder lijntjes.

Art. 7: Schrijf je knolletjes altijd op een afzonderlijk blaadje!

Nog een week geduld
Dan wordt de wens vervuld!

En een mooie wens, beste knollenplanters en -esjes! Het verlangen naar het mooiste en gezelligste feest van het jaar: het Kerstfeest.

In het Robbedoeshuis zijn ze het al druk aan het voorbereiden. Eigenlijk hebben al die dennetakken, kaarsjes en bollen weinig uit te staan met de echte betekenis van 25 December. Maar wat wil je. Al die dingen dragen er toe bij wat sfeer te schep- pen. En zolang we nog aardse ogen hebben, zijn zulke dingen voor ons onmisbaar.

Piet Kwabbernoot gaat toch wel al te ver. Je zou haast gaan denken, dat hij een heel sparrebos in de wacht wil slepen. Elke middag trekt hij er op uit en komt met een karlading terug.

We laten P. K. nog maar wat aansjou- wen en beginnen dapper met het planten van onze knollen:

De eerste is van Stefaan VANDENDRIES- SCHE uit Sint-Niklaas-Waas:

Er was eens een heel klein baasje en zijn naam was Ribbeke. Hij was een leuke rak- ker.

Toen Ribbeke een jaar of 12 was zei hij tegen zijn moeder, dat hij ging werk zoeken. Maar de moeder van Ribbeke zei: — Maar baasje toch! Je bent nog veel te jong!

Ribbeke wou niet luisteren. En Ribbeke vertrok

Toen Ribbeke bij een bakker kwam zei deze dat hij voor twee maanden mocht blijven.

De twee maanden vlogen voorbij en Rib- beke moest vertrekken.

Met het geld, dat hij had verdiend, kocht hij een ezel. Ribbeke, die al een paar da- gen had gereden ging in een hotel en vroeg eten voor al het geld dat hij bij zich had.

De baas veronderstelde dat Ribbeke veel geld bij had en gaf het beste.

Ribbeke vroeg hoeveel het was en de baas zei:

— 130 stuivers.
Maar Ribbeke had maar 10 stuivers bij zich.

De baas werd rood van woede. Hij kon echter niets zeggen. Ribbeke vertrok en zei de baas vriendelijk goede dag.

Ribbeke kwam bij een smid maar dat ging niet en stond vlug weer buiten.

Toen kwam hij aan een kade en daar mocht hij blijven, maar... na 3 maanden was hij op van het werken.

Hij ging verder en kwam in een herberg waar hij werk vroeg. Ook daar was hij het gauw beu.

— Wat nu gedaan? vroeg Ribbeke bij zichzelf. Hij ging naar de markt waar hij zijn ezel verkocht.

Na lang lopen belandde hij in een bos waar een heks tegen een boom sliep. Die heks heette Boelraboem. Die heks had een schat, die ze gaf aan al wie haar kon aan- raken. Ribbeke wist dat. Toen sprong hij naar de heks, raakte die en... de heks vloog weg. De schat was voor Ribbeke. Nu stapte hij weer naar huis. Er was volle pret tot aan hun dood.

Eigen werk van S. VANDENDRIESCHE
uit Sint-Niklaas-Waas.

Wel, Stefaan, je kan leuk vertellen. Maar aan je taal mankeert wel het een en an- der. Doe je best om goed Algemeen Be- schaafd te leren. Je tekening van Ribbeke is zeer goed. Hou vol, rakker!

FALSTAFF 34.873 uit Den Haag, de hard- werkende rakker:

IN 'T HUIS VAN BEWARING

In 't huis van bewaring,
Zat Jan Pieter Haring,
Zijn laatste dagen,

Te vernagen.

Er kwam geen post voor Jan Pieter Haring,
In 't huis van bewaring.

Tot op een dag, in Maart,

Kwam er een lekkere taart.

Daar stond op geschreven:

«Van de nichten en neven,

Van Jan Pieter Haring,

In 't huis van bewaring.»

Er zit wat in verborgen,

Dacht Jan de andere morgen.

Hij vond toen twee touwen.

En dacht: «Dat zal ze berouwen.

Dat is vast voor een strop,

Ach, wat een flauwe mop.»

Toen ging hij zich stropen.

En in zijn mond zaten drie grote proppen.

Toen werd hij wakker

De arme stakker.

Die Jan Pieter Haring

In 't huis van bewaring.

Eigen werk van FALSTAFF 34.873.
uit Den Haag.

Jan, dat heb je leuk gedaan. Bijna niet te geloven, dat het eigen werk is. Hola, stil nu maar. Ik zeg «bijna». Want wij weten wel, dat jij geen pikwegknollen onder onze neus zal schuiven. Hou vol, hè?

Armand WIELOCKX uit Oude-God ver- gast ons op een ballonnetje:

HET PROEFBALLONNETJE

Men moet geen expert in weerkunde zijn om 't verschil te kennen tussen een bal- lon en een bal on. De ene soort, nakoeming van de allereerste Montgolfière, verheft zich in de hemel en legt honderden kilo- meters af met aan boord de nodige aëro- nauten. De tweede soort echter, klein, nie- tig, en door niets opvallend hetzij dan door de kleur, zijn speelgoedballoonnetjes voor de kinderen.

Beide soorten hebben nochtans dit ge- meen, dat ze alle twee slechts ter gelegen-

heid van feesten worden opgelaten om wed- strijden te betwisten, wedstrijden die er steeds in bestaan zo ver mogelijk van hun uitgangspunt te belanden.

Van de luchtvaartballon komen we ach- teraf te weten waar hij geland is, door de passagiers. Maar het kinderballonnetje doet het helemaal op eigen houtje. Er wordt een adreskaartje aan gebonden met de naam van het kind, en weg is-ie de lucht in. En dan kan het jongetje of het meisje maar hopen, dat zijn of haar ballon zo ver mogelijk terecht komt.

Niet lang geleden vond er te Eindhoven een dergelijke wedstrijd plaats voor kin- deren. (Ik was juist die dag in Eindhoven.) Met honderden hadden de jeugdige ballon- sportliefhebbers hun ballonnen opgelaten, en dan maar braaf gewacht of ze er ooit nog iets van zouden horen.

En inderdaad er kwamen ballonnen neer ergens in Zeeland of ook wel, en dat wa- ren de verste, in het Noordwesten van ons eigen land.

Doch een van die heikleurige rubberbal- letjes had het in z'n hoofd gekregen nu eens de verst mogelijke reis te bedenken en ook uit te voeren. In een reusachtige sprong was hij over de Atlantische Oceaan gevlogen en had zich tenslotte daarginds zachtjes neergevuld in Ohio, Verenigde Staten van Amerika. Zegge en schrijve: achtduizend kilometer ver!

Het kind dat hem had opgelaten, heeft stellig al z'n verwachtingen zien vervuld worden. Zelfs meer dan dat. Ik hoop voor hem dat het tenminste deze ene les uit die prestatie zal hebben getrokken: men moet niet groot en ook niet sterk zijn om het ver te brengen!

Eigen werk van Armand WIELOCKX
uit Oude-God.

Oude Cowboy. Eigen Werk van ARENDSOOG
uit Kortenberg.

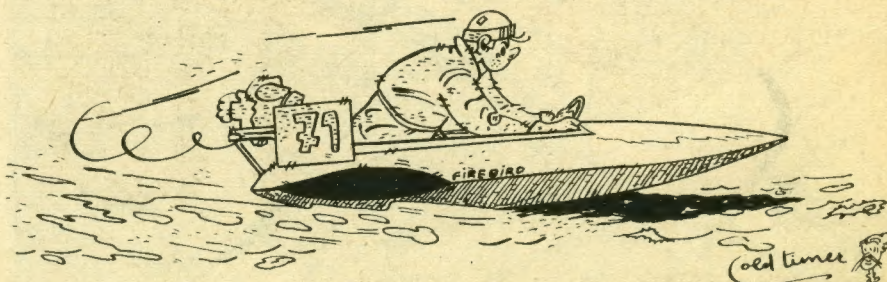
Fijn, dat je zo enthousiast bent over Sprint. Ja, Robbedoes heeft er een broertje bij, die volkomen het aankijken waard is!

De Eervolle Vermeldingen gaan deze week naar: Lucky Luke uit Maastricht (Art. 6.), — Kwabbernoot 34.892 uit Wetteren, — Rode Valk uit Baasrode, — Koreaan uit Ekeren, — Sony 34.124 uit Brugge, — Surcouf 33.575 uit Dordrecht, — Tonny Bookelman uit Arn- hem, — G. De Vos uit Schoten, — F. Jans- sens uit Oud-Turnhout, — Jaguar uit Wil- rijk, — Paulus Elvire uit Oudergem, en Rood- borstje uit Gent.

In het Kerstnummer is ons tuintje ge- sloten. Die dag werken we niet, maar... we lezen dan al het moois, dat Robbedoes ons in dat speciale nummer van 40 pagi- na's te bieden heeft!

Alvast dan prettige kerstdagen namens Sjarel en Piet, maar vooral van jullie op- perknoelplanter,

SNUFFEL.

Eigen Werk van OLD TIMER uit Deurne.

LUCKY LUKE

IN EEN KERSVERS WILD-WESTVERHAAL

DE SPOORWEG DOOR DE PRAIRIE

